

۱۶ جنوری، ۲۰۲۶

تهیه و تنظیم: فرهاد پژواک

گزارش سمینار علمی در مورد مرحوم استاد عبدالرحمن پژواک

با اظهار ممنونیت از همکاری فرهنگی بی شایه محترم فرهاد پژواک و فامیل عالیقدر مرحوم استاد
عبد الرحمن پژواک با سایت ملی « استقلال - خیلواکی »

این سمینار در (۱۱) ماه جدی (۱۴۰۴) ه. ش، از طرف (ختیج ادبی بهیر) در تالار جلسات کتابخانه عامه ننگرهار تدویر یافت، قاری صاحب محمود جلسه را با تلاوت آیات قرآن کریم آغاز نمود، بعد از قرائت کلام الهی، رییس (ختیج ادبی بهیر)، محترم (ضیاءالدین همت مل) جهت خوش آمدید گویی به استیج خطابه رفت، در پهلوی خوش آمدید گفتن به مهمانان؛ از (بنیاد پژواک) و همه بزرگان، استادان و اعضای (ختیج ادبی بهیر) به خاطر تدارک این سمینار علمی تشکری و قدردانی نمود، بعد از ایراد صحبت محترم همت مل؛ به نماینده گی از (بنیاد پژواک) از محترم داکتر صاحب (سیدال پژواک) جهت اظهار سخن دعوت به عمل آمد، آقای پژواک از

همه اشتراک کننده گان این جلسه تشکری نمود و پیام کتبی بنیاد پژواک را اظهار کرد، در متن پیام از رهبری ختیخ ادبی بهیر، محترم دوکتور زرین انخوړ و همه تدوین کننده گان و اشتراک کننده های این مجلس، اظهار امتنان و قدردانی شده بود، بعداً "خبرندوی اسحاق مومند عضو آکادمی علوم؛ زندگینامه استاد پژواک را بیان داشت، محترم مومند در مورد؛ چنین تذکر نمود: (عبدالرحمان پژواک پسر قاضی عبدالله خان به قوم معروف خیل- احمدزی پشتون است، در اصل از باغبانی سرخرو د ننگرهار بود، به اثر ماموریت رسمی پدرش در سال ۱۹۱۹م، که مطابق با ۱۲۹۸ه.ش می باشد در بالاحصار شهر غزنی به دنیا آمد، آموزش ابتدایی اش از پدر عالم خود کسب نمود، بعداً" در مکتب ابتدائیه (مطلع دانش) بالا باغ ولسوالی سرخرو د که فعلاً" به نام لیسه عالی بالاباغ یاد میشود، شامل دروس رسمی شد، تا صنف دهم در این مکتب درس خواند و صنف سوم را در مکتب کبره ولسوالی خوگیانی سپری نمود، صنف چهار را در مکتب اندرابی خواند، و دوره رشیدیه تاختم تحصیل را در لیسه حبیبیه کابل در سال ۱۹۳۵م مطابق با ۱۳۱۴ه.ش به اتمام رساند، متعاقباً" شامل پوهنخی طب گردید دو سال را به این رشته ادامه داد اما بنابر نبود علاقه به این بخش به تحصیل ادامه نه داد و وارد ساحه کار شد، در انجمن ادبی کابل شعبه تاریخ به حیث ترجمان انگلیسی مشغول وظیفه گردید، بعد از این، استاد پژواک در عرصه کاری خویش وظایف مختلف را اجرا نموده است که از آن جمله: مدیر شعبه دوم مدیریت عمومی نشرات ریاست مستقل مطبوعات، مدیر مسئول روزنامه اصلاح، مدیریت آژانس اطلاعاتی باختر، ریاست پښتوتولنه، مدیر عمومی نشرات ریاست مطبوعات، سکرتر دوم سفارت افغانستان در لندن، نماینده افغانستان در سازمان ملل، نماینده دایمی افغانستان در سازمان ملل، ریاست دوره بیست یکم اسمبلی عمومی ملل متحد، سفیر افغانستان در جرمنی، سفیر افغانستان در هندوستان، سفیر کبرای افغانستان در لندن میباشد.

مرحوم استاد پژواک در کنار ۲۸ اثر چاپ شده پشتو و دری دگر آثار ناچاپ هم دارد. بعد از خواندن مفصل سوانح استاد، از محترم استاد محمد آصف صمیم دعوت به عمل آمد، ایشان چنین بیان نمود: گردآوری های ما همیشه به مناسبت های مختلف است، اما چراغ، شمع و مشال که امروز بین ما وجود دارد او شخصیتی است که کاملاً امکانات این مورد برایشان مساعد بود تا؛ خانه ها داشته باشد، چون پادشاهان وقت از ایشان دعوت میکرد، سرداران برایشان کلیدها نگهداشت مگر ایشان باز هم در وطن خویش خانه شخصی نداشت، تاریخ همیشه توسط چنین شخصیتها درخشان میشود.

بعد از بیانیه استاد صمیم، محترم استاد فدامحمد فایز در مورد شاعری دری استاد پژواک روشنی انداخت و چنین علاوه کرد: استاد پژواک یک شخصیت فراموش ناشدنی است زیرا میراثی که از ایشان به ملت خویش مانده قابل فراموشی و مهلک شدن نیست، شخصیت استاد پژواک ابعاد مختلف دارد اگرما یک بعد آن را در نظر داشته باشیم ممکن استاد را به طور لازم نشناسیم، استاد هم شاعر بود، هم دیپلمات و سیاستمدار بود، هم ادیب و شخصیت ملی و اجتماعی بود، اگر بعد شخصیت ادبی استاد را مدنظر بگیریم، ما در ادبیات دری مکاتب مختلف ادبی داریم که آغازش از مکتب خراسانی شروع میشود بعد مکتب عراقی مطرح میشود در بین این دو مکتب، مکتب دیگر به نام مکتب وقوع پیش میاید، که زیاد شهرت ندارد، پیرو عمده این مکتب سعدی است، بعد از آن؛ مکتب ادبی هندی به وجود میاید، تاثیر این مکتب نسبت به مکاتب ادبی دیگر بیشتر بود زیرا در این وقت فنون مختلف ادبی به شکل بسیار سریع در شعر دری داخل میشود، استاد پژواک نیز در دنیای شعری خود پیرو مکتب ادبی هندی بود.

استاد پژواک نه تنها در شعر بلکه در نگارش نثر نیز دست بالاداشت، من در این فرصت یک خاطره از استاد خویش مرحوم پوهاند سعیدی به شما شریک میکنم، ایشان میگفت که نثری دری دو شخص را زیاد دوست دارم یکی از استاد پژواک و دیگری از پوهاند الهام.

در جمع سخنرانان محترم ملک صاحب میرباز بیانیه مختصر را ایراد فرمود، ایشان علاوه نمود: استاد پژواک یک شخصیت ملی و بین المللی بود، اما او امروز در وطن خویش خانه و ملکیت شخصی ندارد همین مالکیت که مربوط ایشان است این هم از پدر و جد خویش به ارث برده است، استاد پژواک یک شخصیت ماندگار و غیر قابل فراموشی است به امید اینکه در همچو سمینارها و و مجالس یاد از ایشان همواره زنده بماند

بعداً به محترم دوکتور صاحب زرین انخوړ نوبت سخنرانی رسید، انخوړ صاحب چنین گفت: من بسیار خوش هستم که ختیخ ادبی بهیر در مورد یک شخصیت حقدار و نامدار، ملی، فرهنگی،

سیاسی کشور مانند استاد پژواک اینچنین سمینار علمی دایر کرده است، در مورد استاد پژواک صحبت‌های زیاد شده می‌تواند، یکی از همعصران و همکاران استاد پژواک، سیدقاسم رشتیا کتابی نوشته کرده است به نام (خاطرات سیاسی سید قاسم رشتیا)، این کتاب از همین سال‌های که استاد پژواک و سایر اشخاص معاصر ایشان زنده گی میکرد، در مورد آنها بحث‌های بسیار جالبی دارد، و ما در این باب زیر عنوان (د سید قاسم رشتیا په خاطراتو کې د استاد پژواک څېره)، یک رساله ای ترتیب کرده ام که چند نکات آنرا برای شما تقدیم میکنم: این کتاب سی و چند سال پیش تحریر یافته است باوجودیکه سید قاسم رشتیا در بسا موارد نسبت به استاد پژواک موقف و نظر بر عکس دارد، حتی در اکثر مسایل اختلاف نظر دارد که نویسنده به بیشتر این نکات به تفصیل اشاره نموده است، در قسمت اول این خاطرات مباحثی مطرح شده است که به آن زمان ارتباط دارد که نویسنده کتاب و استاد پژواک برای اولین بار یکجا در مطبوعات وطن باهم کار میکردند، بعداً در ریاست مستقل مطبوعات همکار میشوند، که اکثریت خاطرات این دوره از همکاری، دوستی و همفکری این دوشخصیت یادآوری میکند.

در بخش دوم این خاطرات از آن زمان و احوالی بحث میشود که مرحوم استاد سلجوقی از ریاست مستقل مطبوعات استعفا میکند، یا وظیفه دیگر را اشغال میکند، به این بست دونفر؛ استاد پژواک و استاد میوندوال کاندید میشوند، اما به اساس مشوره استاد سلجوقی استاد میوندوال به حیث رییس، ریاست مستقل مطبوعات مقرر میشود، استاد سلجوقی در این باب می گوید که استاد پژواک شایسته این وظیفه است اما، ایشان در موقف خود ایستاده و قاطع میباشد، و هیچ زمانی مصلحت را قبول ندارد، در قدم سوم از آن مرحله بحث میشود که استاد پژواک به حیث نماینده دایمی افغانستان در ملل متحد وظیفه اجرا میکند.

در آخر؛ جلسه با دعای محترم قاری صاحب رفیع الله هده وال به اختتام رسید.

قابل یادآوری است که برخی از بزرگان جهت ادای احترام و دعایه به آرامگاه استاد پژواک تشریف فرما شدند و برای آرامش روح استاد دعا نمود.

نویسنده: نوین تلوار.

برگردان به دری: همت عمرزوی.